

MÅRSLET... HER HVOR VI BOR

**Vilhelmsborgsmedens børn
- datteren Marie
og sønnen Anders**

Mårslet Sogns Lokallistoriske Forening

Redigering. Hans Møller

Vilhelmsborgsmeden Jens Peter Lindgaards børn

- datteren Marie og sønnen Anders

Udgivet 2002

Vilhelmsborgsmedens datter Marie

Barndoms- og ungdomsminder fra Vilhelmsborg

Fortalt af Marie Hansen til Hans Møller

I Langballe, i det hus der lå på hjørnet af Langballevej og vejen ned til grusgraven, blev jeg født i 1934. Min familie, der beboede huset, bestod af min far Jens Peter Lindgaard, min mor Karla Petrea, mine ældste søstre, tvillingerne Ida og Else, min 2 år ældre bror og mig, der ved dåben i Mårslet kirke fik navnet Marie af provst Rugholm, der døbte mig. Hjemme forblev mit kaldenavn dog "Søster."

Min far var vejmand ved kommunen. Jeg har ingen erindring om huset, der i dag er væk, eller om min egen tid i Langballe, for vi flyttede til Vilhelmsborg i 1935, da jeg kun var 1 år gammel.

Her på Vilhelmsborg havde min far fået arbejde som traktorfører, og vi flyttede da ind i den ene af karetmagerhusets 3 lejligheder. Her blev mine 3 søskende Kresten, Find og Annalise født. Karetmagerboligen lå syd for hestestaldlængen ud mod Bedervej. Huset er for længst nedrevet.

Da far blev ansat som traktorfører, fik gården endnu strøm via en turbine, der var opstillet i et afløb fra søen neden for vandfaldet. Turbinen var opstillet i 1870 og fornyet med en større i 1894. Den trak et wirespil op til inspektørboligens loft. Herfra var der

remtræk ned til en dynamo i mejeriets kælder. Dynamoen opladede nogle akkumulatorer, hvorfra strømmen fordeltes rundt på gården. Det var fars arbejde at passe turbinen. Det var først i 1947, at der blev indlagt elektricitet på Vilhelmsborg. – Der var opstillet en dampmaskine ud for trappen til mejeriet. Dampmaskinen producerede varme til inspektørbolig og til værelser samt trak dynamoen, når der var for lidt vand i kanalen med turbinen. Far passede også dampkedlen.

Som en del af lønnen fik hver familie på Vilhelmsborg daglig 1 ltr. sødmælk og ubegrænset af skummetmælk og kærnemælk. Det hentede jeg i mælkespande til aften, og ofte hentede jeg også den mælk, naboerne skulle have. Jeg tror også, at vi fik kartofler. Mens vi boede i karetmagerhuset, hentede jeg vand til husholdningen ved pumpen. Vi havde en 10 ltr. spand stående inde til vand. Jeg måtte gå 5 gange for at fylde spanden med de 2 1 ltr. spande, jeg kunne bære.



Min far Jens Peter Lindgaard som traktorfører

Mor havde astma. Hun var et stille, roligt menneske, og hun havde nok at gøre med at passe hjemmet og os børn. Alligevel kunne hun også overkomme at vaske herregårdens mælkespande og i nogle år også at hakke roer. Engang mor var ude at hakke roer, skulle jeg sørge for middagsmaden – vi skulle have stegt flæsk. Mor havde gjort det hele parat, og jeg skulle stille det på kakkelovnen. Jeg stod op på en stol og stillede det, som jeg havde fået besked på, men det ville ikke stegte, hvorfor jeg kom noget fedt på – det havde jeg jo set mor gøre, når hun selv stegte. Men det skulle jeg ikke have gjort, fandt jeg ud af, da mor kom hjem fra marken.. Om lørdagen fik vi altid vandgrød til middag, og det der blev tilovers, fik vi klatkager af til aften. Selv om fars løn skulle mætte mange munde og række til tøj til os børn, så er vi aldrig gået sultne i seng, og vi var altid klædt i pænt, rent tøj.

Da mine ældre søstre, tvillingerne Ida og Else, skulle konfirmeres, syede mor selv deres andendagskjoler. Til selve konfirmationsdagen var der købt hvide kjoler. Som andendagskjoler syede mor mørke kjoler, og af samme stof syede hun også en kjole til sig selv og en kjole til mig. Da vi kort tid efter skulle til sølvbryllup hos min faster, var

mor og vi 3 piger derfor ens klædt. Ja, selv skoene var ens – dem havde vi været i Århus for at købe.

Da min far fik arbejde på Vilhelmsborg, var min farfar Kresten Lindgaard beskæftiget på herregården som hestepasser. Vilhelmsborg havde dengang 8 spand arbejdsheste og 2 køre- og rideheste. Hans arbejde bestod i at fodre hestene med hakkelse og roer og holde rent i staldene. Han boede til at begynde med i et kammer for enden af hestestalden, og han spiste sine måltider hos os. Da han fandt sammen med Linda, flyttede de ind i den midterste lejlighed i karetmagerhuset, og 3 af vore søskende fik et værelse i deres lejlighed.

Selv om jeg ikke var så gammel, da vi boede i karetmagerhuset, husker jeg en episode derfra. Det var en juleaften, hvor jeg som julegave havde fået et Kinaspil med glaskugler. På vejen fra vores lejlighed ind på værelset i bedstefars lejlighed tabte jeg æsken med spillet, og 3 af glaskuglerne kunne vi ikke finde igen.

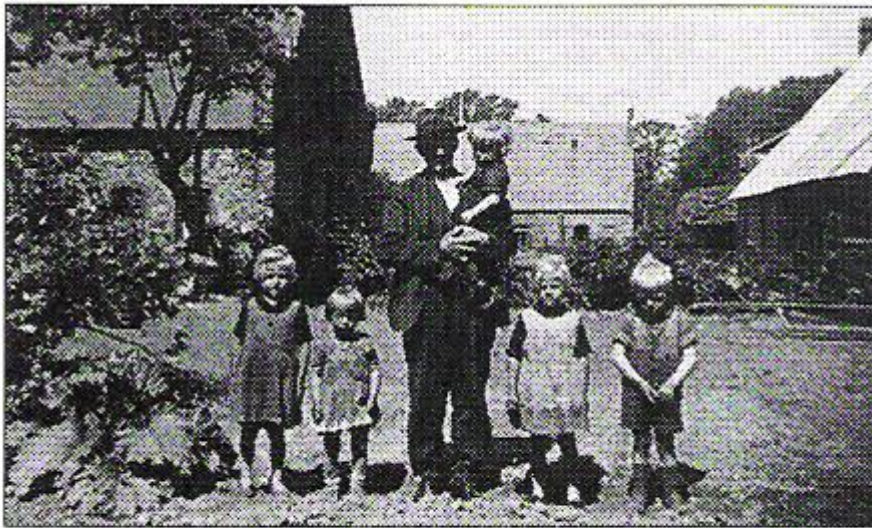
Mine legekammerater var mest Christian, inspektør Knud Hviids søn, forvalterens 2 piger og mine egne søskende. Vi spillede bold, legede tik og Antonius og med sjippetov. Det foregik især ved vort hus og i vognporten, men vi legede også skjul i laden og staldene. Også ved roekulen elskede vi at lege, og ofte havde Christian sin islænderhest med. Indendøre var der ikke så megen plads til leg, men her skete det tit, at far tog sin harmonika frem og spillede, mens vi sang til.

Om søndagen kunne det ske, at far gik ned til bækken (Giber å) med os børn. Far havde lavet et ålejern og gik så ude i vandet sammen med drengene, der vendte sten i åen. Jeg gik inde på bredden med en sæk, og når far havde stanget en ål, måtte jeg åbne sækken, så ålen kunne fyldes i – jeg brød mig altså ikke om de ål.

En søndag, vi havde været ude at fange ål, og far ikke kunne nå at gøre dem i stand, fordi mor og far skulle til kaffe hos forvalteren, blev ålene fyldt i en vask, og et trælåg med hul i blev lagt over. Mine brødre havde hørt, at man fjernede ålens slim med salt, og derfor smed de salt ned gennem hullet i låget – men resultatet blev, at alle ålene fandt vej op gennem hullet i låget, og da mor og far kom hjem, flød der slimede ål rundt overalt på gulvet.



*Ida og Else i deres
andendags kjoler*



Min bedstefar Kresten Lindgaard med os børn. Fra venstre Else, mig Marie, bedstefar med Kresten på armen, Ida og Anders

I 1942, da Vilhelmsborgs smed døde, blev min far af inspektør Knud Hvid, der bestyrede godset for sin far godsejer Lars Hviid, antaget som smed, og vi flyttede fra karetmagerhuset til smedjen. Smedehuset på Vilhelmsborg findes stadig, selv om det i dag ikke bruges som smedje. Smedjen er beliggende ved smededammen mellem den gamle hestestaldlænge og Bedervej.

Som alle andre store herregårde på den tid havde Vilhelmsborg egne håndværkere. Som smed var min far i det daglige med i herregårdens almindelige arbejde – også det, der ikke kunne henregnes til egentlig smedearbejde. Bl. a. når der skulle slagtes, var det far der slagtede grisene, og en del af hans løn som smed var en slagtet gris. Han skoede heste, han reparerede og håndsmedede jernringe om vognhjul, plove, harver, ringtromler, slåmaskiner – men også traktorerne måtte han give en kærlig hånd. Det var ikke altid han havde de rigtige reservedele, der skulle bruges, men så måtte han selv finde på noget for at få maskineriet til at virke igen. Min far var selvlært smed og noget af en opfindernatur. Da han selv senere fik bil, en Ford, sagde han, at han nok skulle få bilen til at køre bare han havde en elastik og to rustne søm. Om vinteren, når der var mindre at lave i smedjen, håndsmedede han hestesko – jeg har mange gange trådt blæsebælgen for ham i værkstedet.

Den del af smedehuset, der er opbygget af kløvede granitsten, var selve smedjen, hvor far havde sit værksted. Den anden del af huset, der er bygget med mursten, var smedefamiliens bolig. Fra en lille gang kom man ind i køkkenet, der havde brændekomfur og et lille spisekammer. Gennem køkkenet gik man ind i soveværelset, hvorfra en stige førte op til loftsetagen. Her havde min far indrettet et værelse, hvor husets skorsten stod midt i værelset. Fra den lille gang var der også adgang til dagligstuen med en dør ind til den fine stue, der var forsynet med malede paneler på

væggene. Stuerne var meget små. Husets eneste kakkelovn stod i dagligstuen.



*Et udsnit af herregårdens markredskaber foran hovedbygningen
Det er far, Jens Peter Lindgaard, der sidder på traktoren*

Her i smedehuset fødtes mine 4 søskende, Bent, Jens, Jørgen og Jonna. Vi var nu 11 børn foruden mine forældre til at deles om pladsen i det lille hus. En overgang var vi 8 børn hjemme i smedehuset, og 7 af os sov sammen i kammeret på loftet. Til folks spørgsmål om, hvordan det var at skulle opdrage så mange børn, svarede far, at det var nemt nok. Det var bare de første to, der skulle opdrages – hvorefter de så sørgede for resten.

I et lille hvidkalket hus mellem smedjen og hestestaldlængen var der vaskehus, hønsehus og også plads til en gris. Bag vaskehuset var der 2 fælles wc'er med spande, der skulle tømmes. Det hvide hus findes ikke mere.



*Fra en familieudflugt til Jelshøj. Til venstre står far Jens Peter Lindgaard. I bageste række fra venstre følger Anders, Else, Jørgen på Jelshøjstenen, Kresten, Ida og mig Marie yderst til højre.
Foran ses fra venstre Bent, Jens, Annelise og Find.*

Hjemme hjalp jeg med rengøring. Jeg vaskede op, kløvede brænde og passede mine søskende. Hver torsdag kom der en fiskemand med en kasse fisk på cyklen. Vi købte for 2 kr. sild – det var 40 styk – som jeg udbenede og gjorde rene, inden de blev stegt.

Vi børn var også med ude at hakke roer, når vi blev store nok til det. Far fik betaling for det efter antallet af rækker, vi hakkede, og selv fik vi lidt til lommepenge. Om efteråret blev kartoffelrækkerne pløjet op, og så lå vi på knæene og samlede kartofler op. Mine forældre fik en del af de kartofler, vi samlede.



Tyske soldater i smedjen under besættelsen

Under besættelsen var der i 3 omgange indkvartering af tyske soldater på herregården. Far måtte så rykke ud af smedjen, fordi tyskerne skulle bruge den. Tyskerne var ikke altid behagelige. Nogle bankede på vinduerne og tiggede æg og ville have vasket deres sokker. Men det var svært at lukke døren for de unge tyskere, der længtes hjem. En 18-årig tysker var ked af at være soldat. Hans forældre havde en cigarforretning i Berlin og gav min far cigarer – men far røg ikke. Da han skulle forlade Vilhelmsborg, kom han med en brun pakke og sagde, at den skulle Marie have – både hans mor og søster hed Marie. I pakken var der et træskrin lavet af en russer – og det skrin har jeg endnu.

Nogle dage senere, da far sad og hørte BBC nyhedsudsendelsen fra London, sagde han pludselig med tårer i øjnene: ”Han nåede aldrig hjem!” Far havde netop hørt, at hele den 18-årige soldats regiment var blevet udslettet ved bombing kort før Berlin.

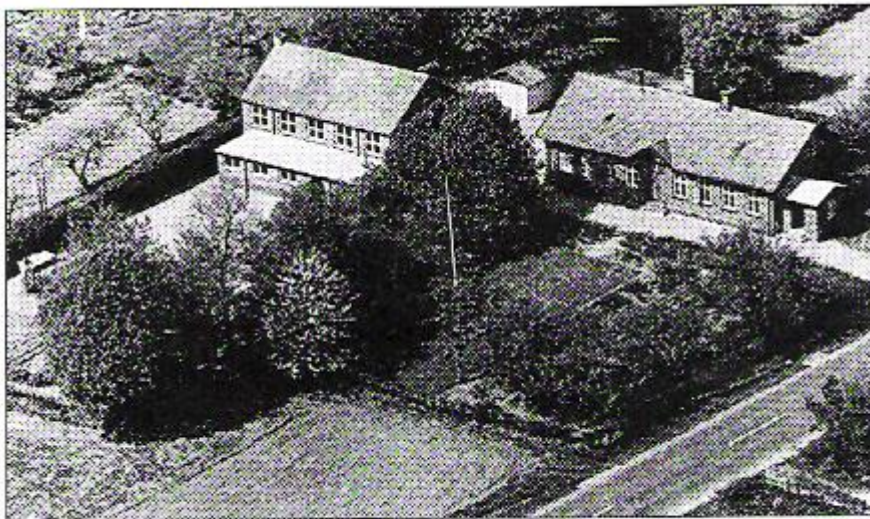
Far var frihedskæmper sammen med Knud Hvid – det var bl.a. noget med at uddele illegale blade. En dag, vi hørte støvletramp, skyndte jeg mig at lægge nogle blade ind under den pude, jeg sad på – det roste min far mig for. Her under besættelsen skjulte Knud Hvid nogle politibetjente, som han lod arbejde på gården som gartnere. Da tyskerne forlod Vilhelmsborg, forsvandt bedstefars hund, en lille foxterrier. Vi ledte alle vegne efter den, og efter 2 døgn hørte vi den hyle – den var blevet lukket inde i halmen i

stakladen. Vi børn havde efter tyskernes afrejse meget fornøjelse af et par efterladte tyske militærstøvler og et par skøjter, der kunne spændes på støvlerne.

Far gik også på jagt. Hans jagtkammerater var Knud Hvid, skytten Albin Svensson, hans datter Ragna og Johannes Rosendal, søn af den tidligere herregårdsgartner. Jeg har været med far på klapjagt i Hørret skov. – Nytårsaften kom Knud Hvid hjem til os i smedjen. Han havde en snaps med og skålede med far. Kl. 24 gik de ud og fyrede deres gevær af op i luften.

Fru Hviid, godsejer Hviids kone, spurgte hvert år inden jul mor om, hvor mange børn der var i godsets huse, og hvad børnene hed. Hun forærede nemlig hvert år de ansattes børn en julegave – en strikket trøje og en pose med lidt godter.

Jeg kom til at gå i skole i Langballe hos lærer Ole Helms. Vi var 27 børn i skolen. Vi var delt i 1. og 2. klasse – yngste klasse og ældste klasse. Om vinteren, når der var sne, kom der ikke mange i skole. Klasseværelset var uopvarmet, og Ole Helms holdt da skole for os i et lille opvarmet værelse ovenpå – vi kaldte pipkassen. Vi havde årlig en skovtur og en udflugt til Moesgård strand. Det var gåture, og fru Helms var med. Ved Moesgård måtte vi soppe. Jeg gik ud på badebroen, og dér skubbede min bror Anders mig engang i vandet, så jeg drivvåd måtte hjem og skifte tøj. I skolestuen var der kakkelovn. Vi børn skulle sørge for brændsel, og vi skulle også sørge for, at blækhusene var fyldt op. Lørdag formiddag var begge klasser samlet i skolen. Vi sang, havde gymnastik og fik læst historier. Det var en god skole, vi lærte meget, og min skolegang i Langballe har for mig været grundlæggende for alt det, jeg senere har beskæftiget mig med.



Langballe skole. Skolen blev nedlagt i 1969 og senere nedrevet

Under besættelsen var skolens gymnastiksal i 1943 beslaglagt fra maj til hen i august til indkvartering af tyske soldater.

Vi havde på skolen en sylærerinde, fru Sørensen, der havde syning med begge klassers piger om torsdagen. Hun boede på Langballevej, og da jeg var 12 år begyndte jeg efter skoletid at hjælpe hende i huset med rengøring og havearbejde. Jeg husker, da jeg havde tjent min første femkroneseddel, at pengesedlen på vej hjem fløj fra mig ind på en mark, hvor der gik køer. Jeg turde ikke selv gå ind på marken, og da heller ikke min far, der kom til og hjalp med søgningen, kunne finde femmeren, var min første løn væk. Min far havde ellers lovet, at jeg for pengene måtte få et par nye træsko – men dem fik jeg nu alligevel.

Knud Hvid ejede selv gården Sofienbjerg øst for Hørret skov. Da der i 1945 skulle tærskes korn på gården, blev Vilhelmsborgs tærskværk kørt til Sofienbjerg. Karetmageren havde ikke fået et bræt, der manglede på maskineriet, sat på, og det skulle vise sig at blive en katastrofe. Da Knud Hvid så den manglende afskærmning, gav han besked om, at kun voksne arbejdere måtte betjene tærskværket, da gårdens forsikring ikke dækkede unge under 17 år,

Min bror Anders var dengang 12 år. Han hjalp til af interesse overalt på godset sammen med de ansatte karle, og denne dag var han sammen med karlene taget til Sofienbjerg. Anders skulle skære bånd over på de kornneg, der skule fyldes i tærskemaskinen. En mand fyldte i, men da han syntes, at det gik for langsomt, byttede han plads med Anders – og så skete ulykken. Anders fik hænderne med kornet ind i tærskvalsens, og begge hans arme blev rykket af. Anders råbte til sin far: Kom og hjælp mig.

Da Anders var blevet befriet, kom Knud Hvid tilfældigt på sin motorcykel. Da der ikke var telefon på gården, kørte han til naboen og fik ringet efter Falck. Da Anders var bragt til hospitalet, kørte Knud Hvid hjem til smedjen og hentede min mor, som han uden at fortælle om ulykkens alvor kørte til hospitalet.

Anders lå et par måneder på hospitalet, han havde mistet begge arme over for albuen. Ortopædisk Hospital lavede et par proteser med kunstige arme, men dem havde Anders svært ved at bruge. Min far tegnede så et par proteser med kroge, som hospitalet lavede, og med dem begyndte Anders' nye liv. Vi søskende hjalp med pasning og pleje – men Anders selv kunne mere, end han fik lov til at gøre.

Anders' drøm var at blive landmand. Han kom som 15-årig først på Beder ungdomsskole og senere på Malling Landbrugsskole. Han kørte selv til skole på sin knallert. Far, der som nævnt var meget opfindsom, havde konstrueret knallerten og fået den godkendt, så Anders kunne betjene den med sine ben. Imellem og efter de to skoleophold arbejdede Anders som karl på Vilhelmsborg.

Anders blev selvstændig landmand. Takket være en auktion, der over en tid blev kørt i Jyllands-Posten, blev der indsamlet over 28.000 kroner. Avisen spædede til og forhøjede beløbet til 30.000 kr. – og alle pengene blev sat i Overformynderiet og senere brugt til

køb af den gård, Anders købte, da han blev gammel nok. Nogle syntes godt nok, at far selv skulle have beholdt pengene, men dertil svarede han, at når han nu havde fremavlet et helt fodboldhold, så kunne han også selv sørge for føden til dem. Odd Fellow logen i Viborg supplerede kapitalen op med 30.000 kr. – og med disse i alt 60.000 kr. Kunne Anders som 25-årig købe sin gård – Frausing Østergård ved Ans.

At være landmand med egen gård uden at have arme kan synes umuligt, men fars opfindsomhed kom Anders til gode. Far lavede huller i redskabernes skafter, så han kunne holde dem med armkrogene. Han lavede tegninger til ændring af maskiner, og fik dem godkendt, inden de blev lavet på fabrik. Da gården skulle bygges om, lavede far tegninger til de nye bygninger ud fra, hvad Anders bedst kunne klare.

I 1948 blev jeg konfirmeret i Mårslet kirke af provst Rugholm. Op til konfirmationen var mor højgravid, og derfor var der ikke sendt invitationer ud. Men den dag, da mor 14 dage før konfirmationen havde født Jørgen, kaldte hun på mig og sagde. ”Så, Søster, kom med papir og kuverter – så skal der inviteres” – og vi holdt både konfirmation og barsedåb samme dag.

Det første halve år efter min konfirmation havde jeg arbejde hos slagter Weng i Beder og boede hjemme. Så kom jeg til at tjene på en gård i Gunnestrup. Jeg var her i et år. Derefter tjente jeg så som ung pige i huset et år på en gård i Slet. Manden var ungarlar, men havde sin mor boende. Da jeg havde været der ½ år, døde moderen, og så var det mig, der stod for hele husholdningen – bl. a. Med at slagte gris og høns. Her blev jeg voksen og lærte en mase. Så kom jeg til gartner Johanne Pedersen i Hørret. Her kom 5 af os Lindgaard-søskende fra Vilhelmsborg til at tjene. Arbejdet var både i huset og i gartneriet. Derefter kom jeg til Centralen på Tandervej 14 i Mårslet, hvor jeg passede telefoncentralen. Jeg var under oplæring hos centralbestyrer Gerda Kristiansen og måtte underskrive telefonselskabets krav om tavshedspligt.

Mens jeg var på Centralen, havde Gerda og hendes mand Gunnar sølvbryllup. Der var rejst et telt i haven. Mens jeg stod i køkkenet, kom genboen, murermester Rs. Lisbjerg, hen til mig og sagde: ”Når det regner på præsten, drypper det på degnen” – og så rakte han mig en sølvkande og sagde, at ”den skal du have, fordi du har passet min telefon så mange gange.” Murer Lisbjerg ringede altid til Centralen, når han tog ud, og fortalte, at nu var han ikke hjemme. Så tog jeg imod besked, som jeg gav ham, når han igen kom hjem. – Også jordemoder fru Hansen gav mig en gave til jul, mens jeg var på Centralen. Det var 12 hjemmehæklede flakoner.

På et tidspunkt var TMG ved at sygne hen. Jeg var da sammen med 3 andre med til at få liv i gymnastikforeningen igen, og jeg kom i bestyrelsen. Jeg var især optaget af TMG-håndbold, der dengang foregik udendørs på banerne. For at skaffe penge til foreningens arbejde arrangerede vi bankospil og baller på Solbjerg kro - Jeg var også med ved de grønne spejdere – godt nok ikke med uniform. Jeg hjalp lederne Ragna og Johannes

Rosendal ved møder, på cykelture om søndagen, og jeg var også med på lejr i Blommehaven. Min bror Anders var spejder.

Jeg uddannede mig også som samarit, Ragna og Johannes, jeg og Arne, Tømrermester Viggo Andersens søn, blev udannet af graver Laurits Mortensen. Sammen med Ragna og Johannes gjorde jeg om søndagen samaritertjeneste ved Moesgård strand og også tit i Århus teater, hvor vi under forestillingen sad i garderoben, men ofte så vi også, hvad der blev spillet inde på teatret. Jeg var samarit i 10 år.

Det næste sted, jeg kom til at tjene, var i Testrup hos gårdejer og sognefoged Anders Rasmussen på Testrup Damgård. Her havde jeg et lærerigt år hos flinke mennesker. Jeg skulle også holde rent i karlekamrene, der lå bag hestestalden. Engang jeg i gangen mellem hestestald og karlekammer skulle vaske en elektrisk pære ren for fluemøg, stod jeg for at nå pæren op på en skammel med min våde klud i hånden. En defekt stofledning gav mig da et stød, så jeg faldt ned. – På loftet i stuehuset blev jeg sat til at feje alle spindelvæv under taget ned. Her på loftet stod koldrullen, hvor jeg rullede duge og sengetøj.

En juleaften, da sønnen Jacob og hans kone, der havde en gård i Tranbjerg, var hjemme, kom de efter middagen ud i køkkenet og spurgte, om jeg ikke skulle hjem og holde jul med familien. Jeg svarede, at jeg ikke havde fri og skulle til at vaske op. ”Gå du bare, jeg skal nok tage opvasken”, sagde Jacobs kone.

Mens jeg tjente her i Testrup, kom vi i karantæne, fordi der var udbrudt Mund- og Klovtsyge hos naboen på Testrupgården. Alligevel var jeg en dag i Frysehuset i Mårslet, og her kom en dame hen til mig og ønskede mig tillykke med min lillesøster – jeg vidste slet ikke, at Jonna var blevet født.

Nu havde jeg lyst til at prøve noget nyt. Jeg rejste til Nykøbing, hvor jeg havde en fætter. Sammen med min fætters kone arbejdede jeg 4-5 måneder på et ismejeri. Derefter tog jeg tilbage til Mårslet, hvor jeg igen kom til at passe Telefoncentralen – det var i 1955, og Gerda havde da sammen med sin mand Gunnar åbnet et Tatol-udsalg i huset. Jeg boede da i et værelse på 1. salen – første gang jeg arbejdede på Centralen boede jeg i deres stue. I november samme år tog jeg plads i huset hos en direktør i Højbjerg, og her var jeg i et år, indtil jeg i 1957 blev gift med Svend. I dag bor vi begge i et hus i Solbjerg.

Brylluppet stod i Mårslet kirke, hvor provst Rugholm viede os. Jeg er altså både døbt, konfirmeret og viet af Thøger Rugholm i Mårslet kirke.



*Marie Lindgaard
som 22-årig i 1956*

I 1954 havde Knud Hvid overtaget Vilhelmsborg efter sin far. Da det ikke gik så godt med driften, blev alle fastansatte på herregården sagt op i 1960 – også min far. Efter 25 år på Vilhelmsborg købte min far en smedeforretning i Iller Huse nær Ans og ikke så langt fra Anders` gård. Her døde far i 1968 kun 57 år gammel af lungekræft. Min bror Anders døde i 2001. tre år inden havde han solgt gården og var flyttet til et hus i Ans.

Vilhelmsborgsmedens søn Anders

”Ingen arme – ingen hindring”

af Svend - Aage Fisker – Sørensen

Godt 30 år lavede jeg radioudsendelser for Danmarks Radio – mest portrætudsendinger og reportager. Radioarbejdet var kombineret med mit daglige job som skolekonsulent. Min radiouddannelse var af den gamle skole. Radiomanden Christian Kryger, som alle radiofolk så op til og beundrede, kom jeg til at arbejde en del sammen med.

Serien med portrætudsendinger blev sendt på radioens P2 hver 3. uge. Jeg fandt selv frem til de personer, jeg ønskede at interviewe, og hele landet var mit arbejdsområde.

En dag havde jeg været i Schackenborg for at optage en portrætsamtale med en veteran fra 1. verdenskrig, da jeg på hjemvejen gjorde holdt ved købmand Viggo Riis i Testrup.

Gennem en tid var jeg en gang om ugen – altid lørdag kl. 13 – kommet til købmand Riis, hvor han og jeg havde mange hyggelige samtaler i butikens baglokale.

Ved møderne med Viggo Riis talte vi bl.a. også om mit radioarbejde, og denne dag kunne jeg berette for Riis om veteranen fra Schackenborg. Pludselig siger Viggo Riis til mig, at han kendte et menneske, som det ville være interessant for mig at tale med – smedens søn fra Vilhelmsborg, Anders Lindgaard. Nærmere forklaring fik jeg ikke

Min kontakt med Anders

Jeg fandt ud af, at Anders Lindgaard boede i Silkeborgområdet og fik lokaliseret, at han ejede en gård mellem Grønbæk og Ans. Jeg fandt hans telefonnummer og ringede ham op. Da han hørte, at jeg ringede fra Mårslet, var der straks meget at tale om, og resultatet blev en aftale om at besøge ham på gården for at lave forberedelse til en kommende portrætsamtale til radioen.

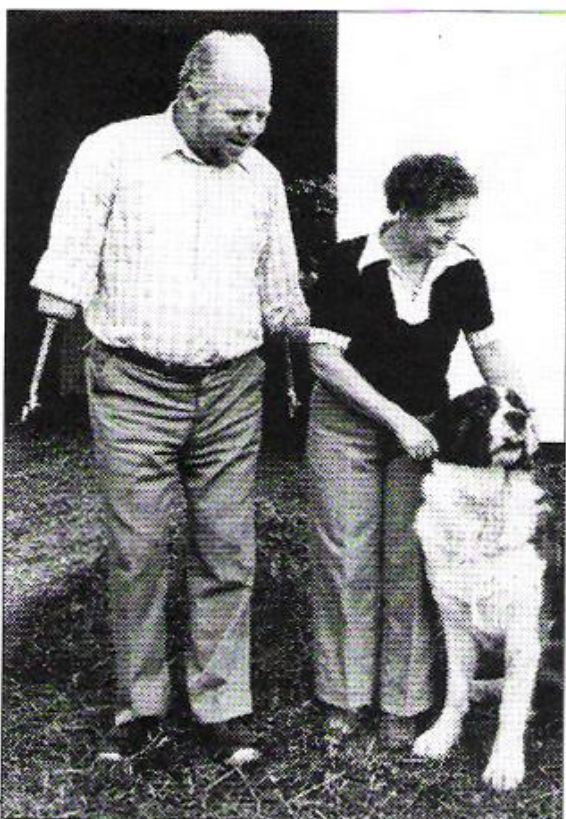
"Frausing Østergård", som Anders Lindgaard havde købt 26 år tidligere i foråret 1957, var en firlænget gård med 50 tdr. land jord. Det var en smukt vedligeholdt, stor og veldrevet gård med store bygninger. Gården ligger i et dejligt stykke af Jylland, højt oppe over vejen mellem Grønbæk og Ans og med udsigt over sø, bakker, skov og eng.

Da jeg svingede ind på gårdspladsen blev stuehusdøren lukket op, og dér stod Anders, stor og bred. Bag ham hans kone Lilly og familiens store hund. Jeg blev budt ind. Lilly lukkede en øl op, der blev stillet foran os, mens snakken begyndte. Jeg hældte min øl op i et glas – Anders havde ikke fået glas, og da vi sagde skål, tog Anders med munden omkring flaskehalsen og tippede flasken i vejret.

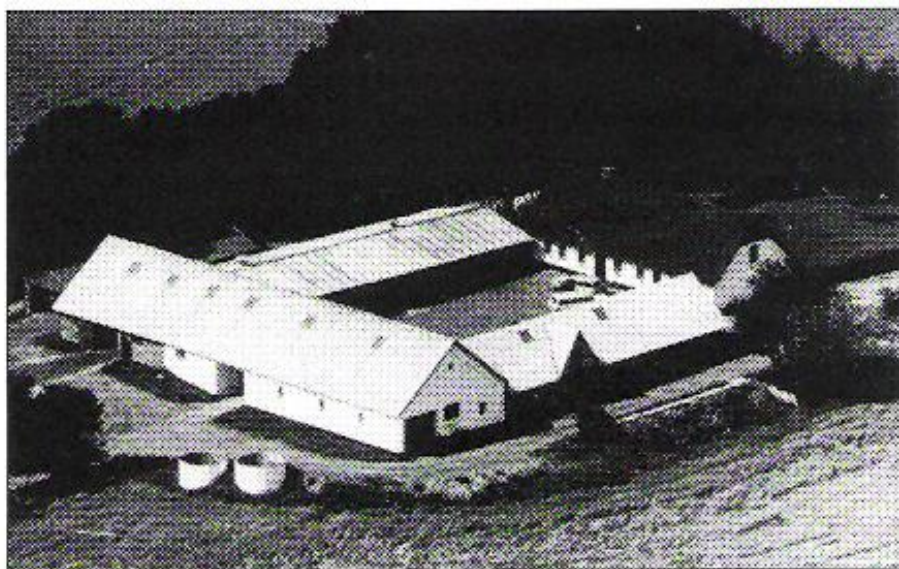
Resultatet af vor lange snak blev, at jeg skulle komme med mit radioudstyr og mikrofon og optage portrætsamtalen med Anders den 10. september 1983 – få dage før han fyldte 51 år.

Landmandsbetragtninger

På den fastsatte dag ankom jeg til gården. Anders foreslog, at vi skulle begynde vor samtale i laden. Her var der mest ro. Vi begav os til laden, og undervejs dertil begynder Anders: -- lisom sidst` år, ja vel, da var`et jo en rekordhøst for os herop`, for det er no`et lerjord, vi har, møj a`et; men vi mangler nok et sted henad mellem en 200-300 tdr. korn i år. Midt i sommer, da det tørret mest, da så det da værre ud. Jæ er såmænd godt nok tilfreds – som så mange andre agre, jeg har set i hvert fald.



Anders Lindgaard, hans kone Lilly og familiens store hund tog imod mig på Frausing Østergård



Frausing Østergård på 50 tdr. land - ejet og drevet af Anders og Lilly Lindgaard. En mindre nabogård på 14 tdr. land blev købt til og yderligere 10 tdr. land blev forpagtet

Du har før nævnt, at du mest har grise, grisehold. Når man nu kører op ad den her lange allé, I har, så er der på højre hånd, synes jeg, et meget betragteligt antal kvæg.

Ja, vi gør noget i fedekreaturer, en krydsning af Charolais – i år er`et nu no`en Herefordkvier, vi har til at gå. Det er så`en no`et krydsningsværk, vi har. Vi har nemlig en del eng og no`en bakker og skrænter – ja, vi ka` køre på`et, men der er for meget spild, når vi har korn – som med mejetærsker og den slags ting. Så det, det bli`r græsset af, og kalvene får lov til at gå og passe`t hele sommeren. Om foråret går de og passer sig selv, og om vinteren – jeg har lavet et maskinhus, og i den ene tredjedel af det, der har jeg lavet løsdriftsstald. Så dér går moderdyrene omme om vinteren, og dem kan jeg selv gå og fodre. De bli`r dybstrøet og når det så bli`r forår, så kan jeg lige flytte et rækværk, og så kan vi muge det hele ud med traktor.

Ulykkesdagen

Vi er nu nået ind i laden. Store sække med korn står på gulvet, og vi sætter os hver på sin sæk, og samtalen kan begynde.

Anders Lindgaard, du har sagt, at du selv går og klarer en hel del! Når jeg gerne ville besøge dig, så er det fordi mange omkring Århus Syd går og fortæller, at du som barn mistede bege arme. Derfor undrer det mig, at du har givet dig i kast med den meget store og veldrevne gård, som du har her. Hvordan kom det sig, at du mistede dine arme?

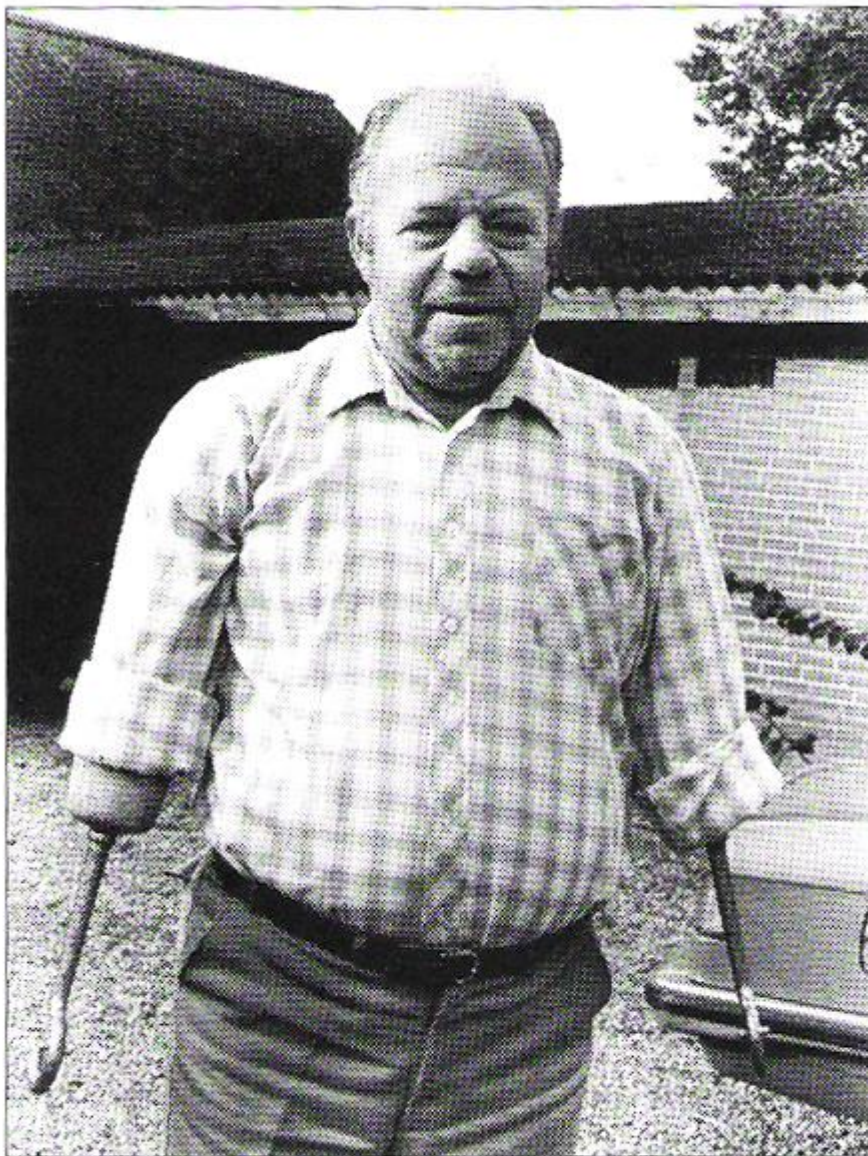
Ja, jeg – i morgen er det såmænd lige 38 år siden at – det var i 1945. Min far han var smed på Vilhelmsborg, og vi er en stor søskendeflok, vi er 11 søskende. Da var lønnen ikke så stor, så vi måtte ud at hjælpe, de største af os, og da var jeg så uheldig, at jeg fik javet armene ned i cylinderen i et tærskværk og mistede dem begge to.

Hvor gammel var du da?

Da var jeg 12 år, - jeg blev 13 år 5 dage efter. Det var den 11. september, og den 16. fyldte jeg år. Det var lige ved at være lidt træls at holde fødselsdag.

Kunstige arme

Nu modtog du mig i en kortærmet skjorte, og det første, man lægger mærke til, er, at dine runde arme fra albuerne og nedefter består af stål, som nok er uvurderlige støtter og hjælper dig. Men over albuen har du – er det træ?



*Anders Lindgaard - 51 år gammel ved mit besøg på Frausing
Østergård, som Anders havde købt i 1957
og nu havde drevet i 26 år*

Det er læder, no`en stålskinner og så no`en læderhylstre, jeg stikker mine armstumper ned i. Nu, hvor jeg er voksen, er det syet sammen, alt det, man kan. Det er li` som når man ta`r en jak` eller frak` på, ik` å! Før da jeg ikke var færdig med at vokse, da var den ene arm spændt over under den anden og omvendt, og de kunne flyttes i huller efterhånden som jeg blev større og bredskuldret. Ik` også! Men nu går de fast i det her. Men det skulle være no`et solidt no`et. Jeg har prøvet mange. Men så, da bandagisten i Århus, han – ham og mig, vi fandt ud af noget, for det var jo hver månedsdaw, så havde jeg rykket de her arme i stykker. Og så fandt vi ud af, at det sku` være no`et, der sku` ku` holde, når jeg ville knokkel` med så`en no`et, så - ! Det her er såmænd såre simpelt, det er bare et par jernkroge, li` som en gammel ringkrog.

Men kan det holde?

Ja det, - der ska` ret møj te` å knæk` dem, men det sker da at jeg gør`et. Det er no`et robust no`et. Vi kan da godt få no`et mer` finmekanik, som godt kan bruges noget bedre, men det kan ik` holde til en landmand, det ka`et ik`!

Og måske ikke landmænd af din størrelse?

Nej, det ka` godt være, det ik` ka`! Ha – ha!

Om ulykken

Din far var smed på Vilhelmsborg. Også da ulykken skete. Men vil det sige, at du som 12-årig måtte have lov til at betjene et tærskværk?

Nej, det måtte jeg ikke. Jeg hjalp gartneren. Der var en gartner på Vilhelmsborg dengang også. Så sku` jeg hjælpe ham i haven. Det var om efteråret – med at sammel kål ind og så`en no`et. – Men så var der en af karlene, der var syg den dag, (da der skulle tærskes korn på Knud Hvids gård ”Sofienbjerg” (red)) og så kom far ned: ”Anders, ka` du ik` li` følle med op, de mangler en mand?” Ja, det ku` jeg da godt, og det gik da også. Altså, når der kom et neg hen, så sad man med en kniv og skar snoren, og så smed man det hen på cylindren.

Var det kornnegene?

Det var kornnegene, ja, ja. Og så ham, der skulle lægge i tærskværket, det var der en fast mand te´, og så sku` han jo lige ned og – og

Forrette sin nødtørft?

Ja, ja! ”Kan du ikke lige passe det imens, Anders?” Jo, det ku` jeg da godt, og det gik da å godt. Der er såmænd ikke meget arbejde. Normalt så smider man – ham, der sad og skar snoren, smed ind, så tog maskinen selv negen`. Men så kom der så`en et stort neg, - det har binderen nok ikke bundet, så er`et jo bundet med hånd, - og det var ikke skåret ordentlig over, det her. Det vil` den jo ikke rigtig ta`. Det vil` jeg så rykke op af maskinen igen. Idet jeg så rykker i det, gi`r det jo nok luft, og så ta`r den det og rykker, og jeg falder fremover og javer armene ned i cylinderen. Men havde jeg ikke været så lang, så var det jo nok gået helt galt, for så –jeg slog ho`det imod de modsat` side der ovre på tærskværket.



Familiebillede ca. 1944. Bagest i midten ses Anders Lindgaard. Fra venstre er det hans søster Marie, tvillingerne Ida og Else og broderen Kresten. Forrest sidder hans mor Karla Lindgaard med sønnen Bent og smed Jens Peter Lindgård med datteren Annalise. Mellem dem står sønnen Find

Det må have været nogle forfærdelige minutter?

Ja, for jeg var jo ikke fra bevidstheden. Jeg kravlet selv op af hullet. Nu er det jo så'n en stor – det var jo store tærskværker på en herregård dengang. Jeg var – der var nok mellem 2 og 3 meter ned. Og når man så stod der med blodet sprøjtende til alle sider, ik` osså, så – og hænder og arme var væk, så --!

Min far var der heldigvis – ham havde de tilkaldt. – Det var en lille gård, der hørte til Vilhelmsborg, dér havde de sat tærskværket op. Far var jo smed, og presseren vil` ikke bind`, og så havde de ringet op efter ham, om ikke han vil` komme op og lave den. Han holdt jo maskineriet i orden. Og da han kommer herop, så sker det her. Da han sætter motorcyklen i gården, så kommer der en og stopper det. Der var traktor til at trække det dengang, til tærskværket. Og så kommer han jo farende ned, han ser mig deroppe: ”Anders, hop her ned!” Så jeg hoppet ned i favnen på ham.

Ungdomsårene

Det er så nogle år siden, Anders Lindgaard, du må have haft en ungdom, som har været noget barsk?

Ja – joh. Det bestemmer man lidt selv. Jo, men det var da en hård tid der, altså det første stykke tid. Men no`en go`e kammerater og den slags hjælper nu på`et, og så må man ik` tabe modet jo.

Nej, det sidste er nok ret vigtigt! Jeg har hørt i og omkring Mårslet, at du kørte knallert. Hvordan i alverden bar du dig ad med det?

Jow – det!! Da jeg så kom hjem fra sygehuset – nu har jeg jo mange søskende, og jeg er selv den tredje ældste.

Du plejer selv at sige, at du er nummer to ældst.!

Ja, ha, ha, det gør jeg, for der et hold tvillinger før mig, men --. Der sku` jo prøves noget nyt. No`en syntes jo, det var spændende det her. Bare en almindelig cykel--, der gik jo nok snart et år, før jeg fik no`en kunstige arme på, for armstumperne de sku` jo svinde. Så – mine små brødre, de bandt jo så ærmerne fast til cykelstyret og midt på, og det gik også. Det værste var, når man sku` brems`, for man ku` ikke støtte igen jo, man skulle holde sig godt tilbage.

Kørekort til knallert

Og så da de kom, de her knallerter – det var dem her, man havde bag på en almindelig cykel – så fik jeg så`en en, og det gik også godt, indtil - , jamen, det gik såmænd godt nok, men så fandt de jo ud af, at man sku` ha` kørekort til dem, der kunne køre over 60 km, og så kom der no`en med 30 km, og der sku` nummerplader på. Det var det år, jeg sku` til at gå på landbrugsskole. Så måtte jeg til at prøve at ha` et kørekort. Og da forlangt` de så, at jeg skulle til København og aflægge køreprøve ovre hos den motorsagkyndige derovre. Jeg havde en kørelærer med derover og kørte en tur rundt om Markuskirken derovre. Og det – jow, de var da tilfreds. Det eneste, de havde lidt imod, var, at jeg havde pillet kablet af forhjulsbremsen. Jeg havde hørt, at der kun skulle være en. ”Ja, ja, men når nu tromlen var der!” – Og det havde vi jo ikke tænkt på, for så sku` jeg jo ha` skiftet forhjulet også på den der. Men far havde laved` den om, og gassen – det fandt han på, at det laved` han med en pind og en cykelklok` og noet på en stang altså. Det havde jeg på stangen af cyklen, så når jeg skubbet med det ene knæ til den ene side, så fik den gas, og til den anden side, så tog jeg gassen fra. Og det virket, det var de tilfreds` med derovre. Det var godt nok. Men jeg hørte li` godt ik` no`et. Tschy--. Jeg tog jo med de unge til bal og så`en.

Nå gjorde du det?

Ja, og det var jo sommetider, at så`en no`en herregårdsbørster, de ku` jo godt lave lidt molør i`et. Så! – Politiet kom da ud til mig og sa`: ”Det er galt Anders, du har jo ikke

fået dit kørekort endnu!" Nej! "Men du er blevet meldt!" Han var såmænd flink nok, betjenten derude. Jeg har snakket med ham fler` gange. Men når jeg ligefrem var blevet meldt, var jeg jo nødt til at gøre no`et mer`ve`et.

Og så kom de ud inde fra Aarhus Stiftstidende og tog et billede af mig, og de tog et billede af mig og knallerten, og så skrev de et stykke i avisen, at jeg havde været ude at køre, men jeg havde ikke hørt noget, og at jeg skulle til at gå på landbrugsskole, og jeg skulle bruge knallerten derover hver dag. Der var jo, mon ikke det var 15 – 16 km frem og tilbage?

Fra Mårslet til Malling?

Ja, og at jeg sku` hjem og spise om middagen og den slags. Da de havde haft det stykke i avisen, så kom det også fra Justitsministeriet. Der kom brev, at jeg sku` aflægge den almindelige prøve inde i Århus ved Holck, dengang den motorsagkyndige. Det kørte jeg så ind og gjorde. Så var det i orden, og så fik jeg kørekortet.

Og så kørte jeg knallert, og det blev vi ved med, indtil vi havde købt det her oppe. Og så Lilly, hun havde ikke knallert, så købte vi en til hende også og kørte rundt på knallert til vi købte gården heroppe.

Kørekort til bil

Vi havde jo ik`, -- jeg tror, det var i 60, 1960, da købte jeg så bil, og da var jeg oppe ved den motorsagkyndige i Viborg. Så sa` han: "En mand uden arme vil ha` kørekort til bil?" Det troed` han li` godt ikke det ku` lade sig gøre. Jamen, jeg ville nu da prøve, for der var en ude på ortopædisk, der havde fortalt mig, at han ku` da i hvert fald lav`et om for mig, så at jeg ku` køre, og det-, Så sa` han, at: Jamen, jeg måtte da gerne prøve, men så sku` jeg lige først få`et lavet, og så sku` jeg vise ham det, inden vi tog nogle endelige beslutninger. Ham derude hed Tage Jensen. Han var



*Anders Lindgaard på sin knallert
som nyetableret landmand i 1957*

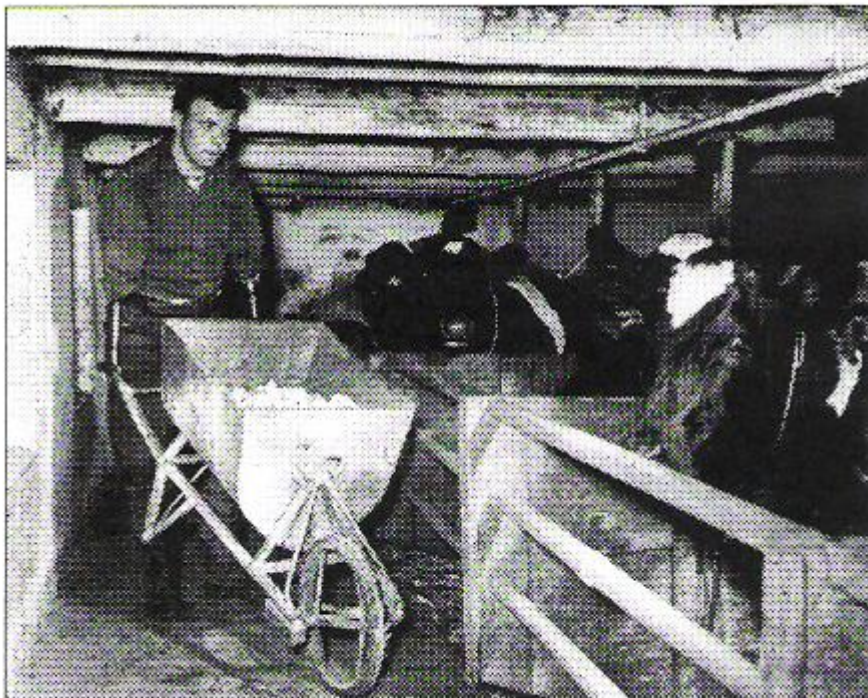
selv lammet i begge ben og havde lavet det til sig selv. Han lavet den her om, og det var de tilfreds` med deroppe. Det eneste, de havde imod det var, at jeg ikke kunne tage tændingsnøglen ud, når jeg gik fra bilen. Så snakket den motorsagkyndige noget om: ”Du må ha` en magnet sat på, så du kan træk`en ud!” Ja, sa` jeg, tror du nu det er så godt? Når jeg går hen ad gaden, så går jeg jo og samler alle de gamle, rustne søm op.

Arbejdet på gården

Du nævnede før – du har tre traktorer! Hvem klarer arbejdet på gården?

Jamen, markarbejdet, det gør jeg selv. Det eneste er, at ved markarbejdet da skal jeg have Lilly, min kone, ud for at hjælpe med at spænde for og fra visse redskaber. Nogen kan jeg selv gøre. Nogen skal jeg altså ha` konen ud å hjælp` med.

Det vil sige, at du selv behandler jorden?



Anders Lindgaard med sin foderbør i kostalden

Ja, det gør jeg. Og jeg har endda kørt meget ud som maskinstation, imens vi har været her. Det først`, vi kørte ud med, var mejetærsker – den kører jeg altid selv med. Den tør jeg ikke rigtig betro nogen. Men altså det, - den har jeg selv kørt med, og da har vi været oppe på at høst`, ja, omkring 300 tdr. land – om året endda – jeg så`n kørt` ud med min

egen jo! Men det er vi gået noget fra, jeg kan ikke rigtig blive ved med at holde til det tummel.

Nej, for du har jo holdt til meget. Jeg har snakket med forskellige mennesker, landboere i Mårslet, som påstår, at du som ung kørte traktor på Vilhelmsborgs gods, og at du pløjede markerne. Er det autentisk, at når ploven gik fast, så gik du om bag ved, og at du med dine kroge, dine arme, så kunne løfte en plov op af furen?

Ja, det ku` - det ka` jeg også da! Det var sjovt, da vi kom her i 57, da tog jeg – vi havde no`en høns. Vores hønsehus var i stykker, men da havde vi no`en høns, - det er ikke den store hobby mere – men altså da havde vi no`en høns, og dem fik vi fo`er til i papirsække, og de ku` ikke hold` til det. Krogene ku` ikke hold` fast, så gik sækken i stykker. Men når jeg fik det øverste lag bukket godt sammen, så ku` jeg bide med tænderne, og så bar jeg sådan en 100 pounds sæk i munden om te` hønsene der, der er, ja, der er da en 60 meter. Der ku` jeg sku`` godt gå med så`en sæk.

Har du alle dine tænder endnu?

Osse hver og en!! Jeg har aldrig haft tandpine. Jeg ved ikke, hvad det er for noget. De er snart slidt op. Da jeg var yngre, da havde jeg ikke tid til at køre hjem, hvis der var en bolt løs eller no`et. Så ku` jeg ikke skru`en på den ene måde, så måtte jeg med den anden, så der ku` jeg finde på at tage svensknøglen mellem tænderne og få den stillet ind med krogen.

Sidst jeg var ude hos dig, da bød du på øl! Du tog også selv, og Lilly, din kone, knappede op for dem. Du kan jo også nyde en øl?

Ja, jow da, jow, det har jeg aldrig sagt nej til!

Kan du lige fortælle, hvordan du bærer dig ad med det!

Ja, den ta`r jeg også li` med tænderne i flaskehalsen og så op mæ`en.

Mødet med Lilly

Hvordan var det at træffe Lilly, da I var unge? Hvordan klarede du det?

Joh, ja. Traf hende! Det gjorde jeg på den måde, at jeg havde da set hende til bal flere gange. Det er snart værst ved at være ung og ikke have arme. Man er lidt genert, og man tør ikke rigtig gå hen og byde en pige op der, vel? Men så har jeg en søster næst efter mig. Hun sad oppe på Centralen i Mårslet. Hun kom sammen med Lilly. Og så – Lilly var oppe fra Nordjylland – så hun kom med hjem. På den måde begyndte vi at komme

sammen. Så havde jeg en pige, jeg godt turde holde om, og da de andre så, at Anders han da godt ku` dans`, så ble` jeg budt op i stedet for, og så var der ikke andet for end at slæves ud der da. Der er altså – jeg var ikke ret gammel den gang, og man er lidt genert, ik`? For andre! Det er den værste tid, lige der. Nu går jeg sgu` i alle folk der, nu siger jeg både dig og de.”

Jeg tror aldrig jeg er blevet nægtet hjælp, hvis jeg –i starten, da vi kom herop, når jeg skulle ind på ortopædisk og have lavet mine arme, da knalleret jeg ned til Ans, og så sku` jeg med rutebilen, og det var bar` at sige til chaufføren. ”Du må selv finde pengene`, pungen er her bagi!” Og kom jeg ind til rutebilstationen og skulle med bus op inde i Århus, så var det også bare at sige. ”Du må selv ordne det!” Jeg er aldrig blevet nægtet – eller hvis der var et eller andet.

Jeg kan huske, der var engang, jeg havde puttet en pibe i lommen. Da havde jeg knallert, og jeg skulle op til købmanden og gøre en bette handel, så var der sgu` gået ild i lommen, da jeg var kommet halvvejs, og der var lige langt til købmanden, så var der ikke andet at gøre end at blive ved fremad. Og jeg blev så ved fremad. Da jeg kom længere ud, så sad vejmanden i grøften derude. Jeg kendte ham ikke så`en og var nok lidt befippet: Hwa - , det brænder her, ka` du ik` sluk`et? Hwa er det galt, sagde han. Så fik han øje på røgen og fik klappet og fik mig trækker halvt af tøjet og slukket ilden. Den var brændt helt ind til brystet. Jeg havde den her oppe i brystlommen.

Familien

Men du er gift! Du manglede vel sådan set ikke noget?

Nej, det gør jeg da ikke!!!

Har du børn?

Ja, vi har 5. Fem børn!

Hvor gamle er de?

Ja, de er lige fra 26, den ældste. Der er en på 25, og der er en på 24 og en på 22 og så en på 18--- og så fik vi så`en en bette efternøler, der er 9 år. Han er ni år nu da.

Så er hjørnerne da fyldt ud?

Ja, det er godt at få sådan en bette efternøler. Så har jeg altid en til at hjælpe mig, når jeg bliver gammel, så! Det er lisom man har en til at holde en lidt ung, når man har så`en bette klør til at rende og. ”Far kan du hjælpe mig med det, far, kan du gøre det og det.”



Redskabernes træskafter var forsynet med huller, som armkrogene kunne gribe ind i. En halmballe flyttes uden besvær

Jeg ville være landmand

Ja, Anders Lindgaard, så er vi trukket ud på din gårdsplads. Din ungdomstid kom vi lidt fra for et nogle øjeblikke siden. Jeg ved af omveje, at smeden på Vilhelmsborg havde ret driftige børn, og flere har uddannelse. Hvad med dig, da du stod uden arme? Du ønskede vel også uddannelse?

Ja, jeg har altid villet være landmand, og det var det først` jeg sa` efter at jeg var kommet galt af sted. Så kom jeg hen på en ungdomsskole. Jeg startede på en ungdomsskole oppe i Beder. Der gik jeg på et halvt års tid. Men ude på ortopædisk, der var der noget, der hed – æh – æh – Socialforsorgen. De ville ha´ mig til at læse evt. til præst eller degn eller opsynsmand, for landmand, det ku` jeg jo da ik` bli`. Det mente Thomasen, professor Thomasen, at det var næsten det eneste, jeg ikke ku` bli`.

Til trøst for andre

I dag har du jo så en meget stor og meget smuk gård her nogle kilometer fra Grønbæk. Anders Lindgaard, har man nogen sinde fra hospitalets side, ortopædisk Hospital eller Kommunehospitalets side, benyttet sig af dig, skal vi sige som trøster for mennesker, som også har mistet noget af kroppen.

Ne-e-j, ja et par enkelte gange, hvor jeg har været derude, og det er faldet så`en sammen med, at der har været en patient, som har været helt ude af den. Så har jeg to gange, - engang ved en ung mand og engang ved en dame, som havde fået en arm i en maskine og var helt slået ud også. Og så engang ved en ung mand, som havde fået armene kørt af; jeg tror det var en sporvogn. Det var da så træls, han var helt menneskesky, den unge mand der. Det gi`r jeg nu hans forældre skylden for. Da vi hørte – vi havde snakket med ham et stykke tid, så kom det frem, at når de sku` ha` gæster eller noget: ”Du skal blive her ude i køkkenet. Du kan ikke sidde og spise sammen med vi andre!” Det må de sørme ikke sige, for hvorfor sku` man smides væk, fordi man mangler---nej!!!

Holder du af musik?

Nyder du nogensinde musik?

Ja, det gør jeg! Jeg synger meget til selskaber og så`en no`et! Har du lyst til at høre en? En sang et stykke musik?

Ja, det ku` jeg såmænd godt tænke mig. Nu kan jeg ikke lige komme i tanker om, hvad de sku` være. Jo, der er en med Anders og Britta. Den ku` jeg godt tænke mig at høre, for vores den store pige hun hedder nemlig Britta. Og det var lige i vores ungdomsdage, da Lilly og jeg vi fik hende der, og ja, jeg hedder Anders, så det kunne ikke være bedre ”Anders og Britta”, den ku` jeg godt tænke mig at høre.

Husker du mon, hvor det var, vi mødtes første gang, vi to?

Ja, det var høstballet i den gamle kro,

Og jeg kan huske, hvor I andre var på tærerne, uha!

Og jeg kan huske, at du spilled` på din trækharmonika.

Tra la la, tra la li og la.

Tra la la, tra la li og lej.

Hele verden den skal vide, at jeg er så glad for dig.

Men jeg har hørt, at du engang har sværmet for en flot sergent,

Det er jeg ked af, hvis altså det er sandt.

Nej, hør nu min kære Anders, det blev dig, jeg gav mit ja,

Å snart jeg hørte, hvor du sjæled` på din trækharmonika

Tra la la osv

Du kan tro, jeg kneb en tår, da du tog til København,

Skønt jeg godt ved, et kursus, det gør gavn,

For der er så meget kys og kram og fit og faldera!

Men Britta dog, jeg krammed` kun min gamle trækharmonika!

Tra la la osv.

(Interviewet med Anders Lindgaard blev optaget på bånd, og det er renskrevet af Ingerlise Wendland til gengivelse i dette hefte.)

Om pengene til køb af gården

Jeg spurgte under mine samtaler med Anders, hvordan det da havde kunnet gå til, at han som smedesøn i dag sad som ejer af så stor en gård. Anders fortalte mig, at der efter ulykken i 1945 blev sat en indsamling i gang – i form af en auktion gennem Jyllands Posten – og senere en indsamling i landets Odd Fellowloger. Det havde tilsammen givet så stort et beløb, at han i 1957 havde kunnet købe ”Frausing Østergård” for 160.000 kroner med 60.000 i udbetaling. Auktionen, fortalte Anders, var sat i gang af en mand i Testrup – ja, købmanden i Testrup.



*Et spil kort
kan også klares.*

*'Ingen arme -
ingen hindring'*

Riis går til bekendelse

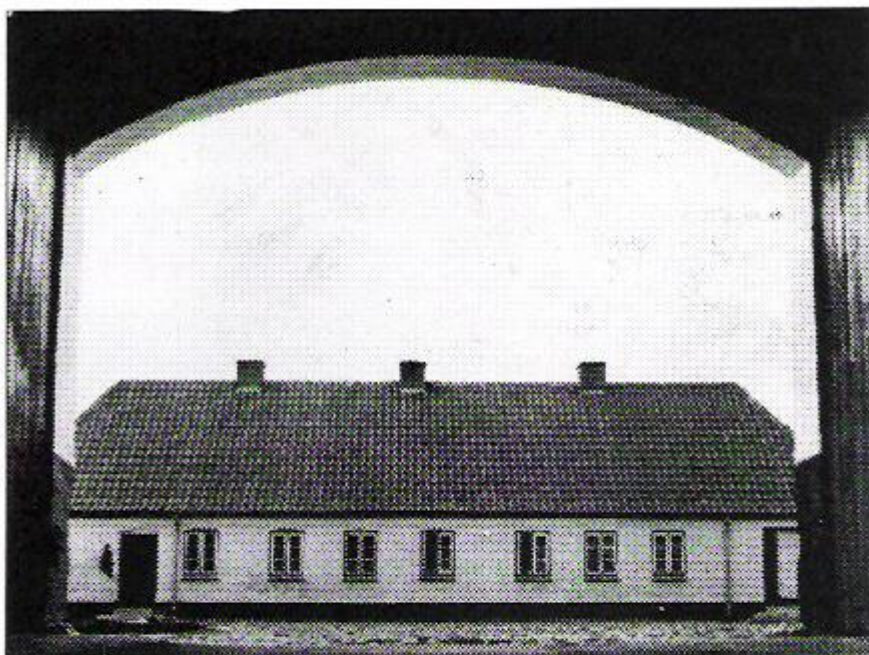
Det havde Viggo Riis ikke fortalt mig noget om. Nu forstod jeg, hvorfor han havde foreslået mig at tage en samtale med Anders. Her var der noget at tale om ved vort næste samtalemøde i Testrup. – Her fortalte Viggo Riis, at det rigtignok var ham, der havde sat auktionen i Jyllands Posten i gang. Af medlidenhed med drengen, der skulle gå gennem tilværelsen uden arme, havde han sat et pund kaffe på højkant. Her kort efter befrielsen var der endnu varemangel, og der kunne ikke købes kaffe i Danmark. Folk havde penge mellem hænderne, og det væltede ind med tilbud på kaffen. Tilmed blev auktionen udvidet. Andre avislæsere satte cigarer, whisky, silkestrømper og andet på auktion – alle de varesorter, som den gang stod som udtryk for normale rolige tider, men som endnu ikke var kommet til landet.

Viggo Riis` møde med Anders

Anders havde aldrig mødt købmand Riis, og Viggo Riis havde ikke mødt Anders. Jeg spurgte Viggo Riis om han kunne tænke sig at hilse på Anders, Jo, jeg kunne godt tænke mig at se den knægt, jeg var med til at hjælpe, svarede han.

Jeg ringede til Anders Lindgaard, og da han også havde ønske om at se og hilse på Viggo Riis, så fik jeg aftalt en dag for et besøg på gården.

Jeg hentede Viggo Riis i Testrup og kørte mod Grønbæk. Fremme ved gården kørte vi ind på gårdspladsen og standsede bilen en halv snes meter fra hovedtrappen – stuehusets dør blev åbnet, og Anders trådte ud ad døren. Jeg lukkede bildøren op for Viggo Riis – de to store mænd mødtes midtvejs på gårdspladsen, og Anders slog straks sine to stålarme om Viggo Riis i en kærlig omfavelse. Det var et betagende møde mellem de to mænd – et gribende syn.



Efter i 37 år at have drevet Frausing Østergård solgte Anders og Lilly Lindgaard gården og flyttede til et hus i Ans

Ved kaffen i stuen blev der snakket landbrug, Vilhelmsborg og Testrup. I min tid som radiomand har jeg vel haft 7-800 radioudsendelser, hvor det var mig, der skulle spørge. Her sagde jeg ikke et ord – sad bare og lyttede. Snakken gik, og der var ingen grund til for mig at afbryde.

På turen hjem tilbage til Testrup var Viggo Riis meget bevæget. Også jeg måtte indrømme at være følelsesmæssigt berørt over besøget. Både Anders Lindgaard og Viggo Riis er i dag døde, men begge nåede de at få hilst på det menneske, der havde betydet så meget i deres tilværelse, men som de gennem så mange år kun havde kendt af navn.

(Billederne til "Ingen arme – ingen hindring" er udlånt af Lilly Lindgaard, Anders Lindgaards enke, der i dag bor i Kjellerup)



Anders Lindgaard - 51 år gammel ved mit besøg på Frausing Østergård, som Anders havde købt i 1957 og nu havde drevet i 26 år